โลกทัศนะสถานการณ์ปัจจุบัน : จากวงจรชีวิตหนูสู่โควิด-19
Worldview on the Current Situation : From Rat Life Cycle – COVID-19

สุวิญ รักสัตย์* ญานกร โท้ประยูร** สมพร ยอดดำเนิน***
Suwin Raksat*Pensri Bangbon** Yannakorn Toprayoon** Somporn Yoddamnoen***
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย* สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย** นักวิชาการอิสระ***
Mahamakut Buddhist University* The Association of Researchers of *Thailand***
Independent Scholar***

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง โลกทัศนะสถานการณ์ปัจจุบัน : จากวงจรชีวิตหนูสู่โควิด-19 มีจุดประสงค์เพื่อเปิดโลกทัศน์เกี่ยวกับสถานการณ์โลกปัจจุบันที่เชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) กำลังระบาด เป็นการมองผ่านวงจรชีวิตหนู สาเหตุและวิธีการแก้ไข เป็นบทความที่ใช้วิธีวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบพฤติกรรม (Behavioural Comparative Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหาสถานการณ์ปัจจุบัน (Contents Analysis) เพื่อสืบค้นหาสาเหตุและการให้แนวทางแก้ไข

ผลการวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมวงจรชีวิตหนูสัมพันธ์กับกับสิ่งแวดล้อมมาก หนูมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปตามสภาพประชากรที่เพิ่มขึ้นและระบบนิเวศที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับวงจรชีวิตของคนในโลกมีความใกล้เคียงกันสูงมาก ปัจจุบันอยู่ในระยะเกิดโรคระบาดซึ่งก็ตรงกับวงจรชีวิตหนู สาเหตุใหญ่ ๆ ก็เนื่องจากการแย่งอาหารกันกิน แย่งถิ่นกันอยู่ แย่งคู่กันพิสวาส และแย่งอำนาจกันครอง หนูและมนุษย์ก็มีพฤติกรรมทำร้ายและทำลายกันจนถึงแก่ชีวิต โดยมีตัวแปรคือระบบนิเวศถูกทำลายและระบบห่วงโซ่อาหารขาดสมดุล แนวทางแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าคือ การอนุมัติงบประมาณเพื่อการเยียวยา รักษา ป้องกันและช่วยเหลือทุกมิติ

เป็นโอกาสอันดีที่จะอาศัยช่วงเกิดโรคระบาดครั้งใหญ่นี้ปรับพฤติกรรมของมนุษย์ให้เข้าใจธรรมชาติ ให้รู้จักการสร้างความสมดุลระหว่างการดำรงชีวิตกับธรรมชาติ ไม่มีพฤติกรรมทำลายล้างชีวิตคนและสัตว์จนเกิดปัญหาห่วงโซ่อาหารขาดสมดุล และชำระล้างพิษตกค้างในประเทศไทยทางด้านคุณค่าแท้ การศึกษา ทัศนคติ รังสรรค์ปัญญาและกล้าคิด กล้าทำด้วยหลักความร่วมมือและใช้ภูมิปัญญาผู้รู้ บนฐานหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : โลกทัศนะ, สถานการณ์ปัจจุบัน, วงจรชีวิตหนู, โควิด-19.

Abstract

An academic article on “ Worldview on current situation : From rat life cycle to COVID-19 ”. The objective is to broaden the worldview about the current world situation in which the coronavirus (CoV) or COVID-19 is rapidly pandemic. It is viewed through rat life cycle, causes and solution. The article methodology is used by the behavioural comparative analysis and current situation of content analysis for searching causes and providing solution.

The analytical results showed that life cycle behavior of rats is very related to the environment. Mice behave according to the increasing population and ecosystems that change as well. When compared to the life cycles of people in the world, they are very similar. Currently

Received: 2020-12-30: Revised: 2021-03-17: Accepted: 2021-03-30

situation is in the epidemic phase as corresponding to the rat's life cycle. The main causes are due to scrambling food to eat, scrambling place to live, scrambling couple to belong, and seizing power to dominate. Mice and humans have a behavior to attack and destroy each other to the death in which variables of ecosystems and food chain systems not equilibrated are. Solutions to the immediate situation are grant the budget approval for remedies, treatment, prevention and aiding in all dimensions.

Fortunately, relying on the epidemic period, it is a right time to adjust human behavior to understand nature, to live equilibrating between man and nature. Do not behave destructive action human and animal life causing food chain problem. It is also a ripe time to detox Thailand in the aspects of true value, education, attitude, inspiring innovation and daring to think and act based on the principle of cooperation and giving a chance to the wised according to the Buddhist doctrine.

Keywords : Worldview, Current situation, Rat life cycle, COVID-19.

สถานการณ์ปัจจุบัน

สืบเนื่องจากสถานการณ์ไวรัสบุกโลกปัจจุบัน ทำให้นึกย้อนถึงเหตุการณ์ใส่หน้ากากเข้าหากันเมื่อไวรัสซาร์ส (SARS-CoV) ระบาดในปี พ.ศ. 2545-2546 ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกกว่า600คน ต่อมาไวรัสเมอร์ส (MERS-CoV) ระบาดในปี พ.ศ. 2555 และ ปี พ.ศ. 2558 ทำให้มียอดผู้เสียชีวิตเกือบ 900 คน ขณะนี้โคโรน่าไวรัส หรือ coronavirus (CoV) หรือ COVID-19 ที่กำลังระบาดอยู่ในช่วงนี้ นับเป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ ซึ่งคาดกันว่าแม้จะมีความรุนแรงไม่เท่าสายพันธุ์ก่อนๆ และเชื้อไวรัสสามารถพัฒนาตัวเองจนมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ยังไม่สามารถระบุว่าจะมีการเสียชีวิตไปอีกเท่าไร ขณะที่เขียนนี้เป็นวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2563 มีสถิติพุ่งขึ้นจำนวนมากและทวีคูณในบางประเทศ นำมาแสดงเฉพาะ ๕ ประเทศที่มีผู้ติดเชื้อมากและ 4 ประเทศสุดท้ายที่มีผู้ติดเชื้อน้อย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสถานการณ์COVID-19

ที่มา กรุงเทพธุรกิจ https://www.bangkokbiznews.com ข้อมูล ณ วันที่ 19มีนาคม พ.ศ. 2563

จากการสังเกตวงจรไวรัสที่ผ่านมา พบว่า เกิดห่างกันเฉลี่ยเพียง 8-10 ปี เท่านั้น แสดงถึงการเกิดขึ้นถี่มาก การเกิดขึ้นแต่ละครั้งที่ผ่านมาได้คร่าชีวิตคนไปหลักร้อยถึงหลักพันคน และยังไม่รวมถึงผลกระทบเชิงเศรษฐกิจที่คนล้มละลาย ฆ่าตัวตาย เป็นโรคเครียด โรคซึมเศร้าอันเนื่องมาจากไวรัสก็คงน่าจะคร่าชีวิตถึงหลักหมื่นคน สำหรับในครั้งนี้ดูจากสภาพสถานการณ์แล้ว นับว่าหนักหนาสาหัสมากเท่าที่เคยได้พบมา ผลจากการระบาดของเชื้อไวรัสกระทบเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้สนามบินสุวรรณภูมิแทบจะร้าง นายนิตินัย ศิริสมรรถการ กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) กล่าวว่า “ไม่เคยนึกว่าจะเห็นภาพแบบนี้ครับ”

ภาพที่ 1 Thai PBS ข่าวไทยพีบีเอส วันจันทร์ที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2563 ที่มา https://www.thaipbs.or.th/home

เมื่อภาพแห่งการใส่หน้ากากเข้าหากันปรากฏอีกครั้ง ภาพแห่งการประกาศปิดสถานประกอบการและสถานที่ทำงานในประเทศได้เกิดขึ้น จนไปถึงการปิดประเทศ ทำให้ความคิด 3 เรื่อง กลับมากระตุ้นเตือนชัดเจนขึ้นอีกรอบ คือ 1. วงจรชีวิตหนูน่าจะเป็นจริง 2. การดำเนินชีวิตของผู้คนจะต้องเปลี่ยนไป 3. ต้องใช้หุ่นทำงานแทน

วงจรชีวิตหนู (Rat Life Cycle)

ครั้งหนึ่งได้ดูสารคดี “วงจรชีวิตหนู” เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นกับวงจรชีวิตหนู ดังนี้

ระยะที่ 1 เมื่อนำหนูไปอยู่ในอาณาจักรที่มีระบบนิเวศที่เหมาะสมกับจำนวนหนู พวกหนูจะอยู่กันด้วยความสงบสุขไปสักระยะหนึ่ง

ระยะที่ 2 เมื่อหนูแพร่พันธุ์มากขึ้น พวกหนูจะกัดกันเองและมีความรุนแรงจนตายประปราย

ระยะที่ 3 เมื่อประชากรหนูมีมากขึ้นอีก พวกหนูจะยกพวกกัดกันบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมากขึ้น

ระยะที่ 4 เมื่อประชากรหนูยังไม่ลดลง ระบบนิเวศเสียหาย ห่วงโซ่ชีวิตขาดสมดุล ก็เกิดโรคระบาดขึ้น พวกหนูบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก

ระยะที่ 5 เมื่อประชากรหนูยังไม่ลด พวกหนูต่างพากันไปกระโดดหน้าผาตาย ประชากรหนูลดลงเป็นจำนวนมากอีกครั้ง และพวกหนูก็อยู่กันอย่างสงบสุขอีกครา

เมื่อได้ดูสารคดีนั้น ก็นึกถึงวงจรชีวิตมนุษย์บนโลก มนุษย์มักอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขเมื่อมีประชากรเหมาะสมกับระบบนิเวศ มนุษย์เริ่มทำร้ายและทำลายกันมากขึ้นเมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้น นับแต่ประวัติศาสตร์ที่เคยมีมนุษย์มา สังคมมนุษย์ก็ไม่เคยหมดการทำร้ายและทำลายกัน ที่รุนแรงมากขึ้น ก็คือ มนุษย์ยกกลุ่มฆ่ากันที่เรียกว่า “สงคราม” นับตั้งแต่สงครามกรุงลงกา พระรามกับทศกัณฐ์ สงครามทุ่งกุรุเกษตร ตระกูลเการพและปาณฑพ สงครามเมืองทรอยระหว่างชาวอะคีอันส์ (ชาวกรีก) กับชาวทรอย สงครามกรีก-เปอร์เซีย พระเจ้าอเลกซานเดอร์มหาราชกับพระเจ้าดาริอุสที่ 4 มาจนถึงสงครามศาสนา สงครามชาวมองโกล สงครามไทย-พม่า สงครามฯ อื่น ๆ เป็นต้น ที่รุนแรงมากก็เรียกว่า “สงครามโลก” ที่ผ่านมา มีสงครามโลกแล้ว 2 ครั้ง สงครามโลกครั้งที่ 1 (World War 1) เมื่อปี พ.ศ. 2457-2461 (ค.ศ.1914-1918) ต่อมาผ่านไปเพียง 21ปี

ภาพที่ 2 สงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

สงครามโลกครั้งที่ 2 (World War 2) ก็เกิดขึ้นอีก เมื่อปี พ.ศ. 2482 -2498 (ค.ศ.1939-1945) (อนันตชัย จินดาวัฒน์ .2546) บัดนี้ห่างจากสงครามครั้งที่ 2 มาแล้ว 74 ปี ดูเหมือนมีสงครามย่อย ๆ ก็มากพอสมควร ในช่วงเวลาที่ผ่านมาก็สื่อให้เห็นวงจรชีวิตมนุษย์ไม่ต่างอะไรจากวงจรชีวิตหนู หลายคนก็เกรงว่า สงครามโลกครั้งที่ 3 จะเกิดขึ้น เมื่อพิจารณาสาเหตุโดยรวมของสงครามทั้งหลายก็พบว่า เกิดจาก “แย่งอาหารกันกิน แย่งถิ่นกันอยู่ แย่งคู่กันพิสวาส แย่งอำนาจกันครอง”

เมื่อวิเคราะห์วงจรชีวิตหนู บัดนี้เข้าสู่ระยะโรคระบาดแล้วหรือยัง ยังเป็นคำถาม แต่ประวัติศาสตร์ที่ปรากฏโรคระบาดแต่ละครั้งได้คร่าชีวิตของมนุษย์ไปเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ยุคที่การผลิตวัคซีนรักษายังไม่ทันสมัย จนมาถึงโลกยุควิทยาการทางการแพทย์ก้าวหน้าไปมาก แต่การผลิตวัคซีนก็ยังไม่สามารถทำได้ทันกับการระบาดของโรคได้ มีสถิติแสดงไว้ว่า ทุก 100 ปี จะมีการระบาดใหญ่ ๑ ครั้ง เมื่อพ.ศ. 2263 เกิดกาฬโรค คนตายทั่วโลกประมาณ 100,000 คน เมื่อ พ.ศ. 2363 เกิดอหิวาตกโรค มีคนเสียชีวิตประมาณ 100,000 คน เมื่อ พ.ศ.2463 เกิดไข้หวัดใหญ่ มีคนเสียชีวิตประมาณ 50,000 คน ปัจจุบัน ในปี 2557-2559 (ค.ศ. 2014-2016) เกิดไวรัสอีโบลาที่ระบาดครั้งใหญ่ในกลุ่มประเทศแอฟริกาตะวันตก (West Africa) เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตสูงถึง 10,000 กว่า

ราย และในขณะนี้ พ.ศ. ๒๕๖๓ เกิดไวรัสโคโรน่า (COVID-19) ข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม 2563 จำนวนสถิติผู้ป่วยโควิด-19 สะสมทั่วโลก278,557 คน สถิติผู้เสียชีวิตไปแล้ว 11,554 ราย (สถิติกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563) ซึ่งยังมีการแพร่ระบาดกันไปทั่วโลก ตัวเลขผู้เสียชีวิตยังจะต้องเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก

ภาพที่ 3 การฝังศพผู้เสียชีวิตจากกาฬมรณะในเมืองตูร์แน ภาพประกอบจากบันทึกของ Gilles Li Muisis อธิการอารามนักบุญมาร์แต็งแห่งตูร์แน (ที่มา https://adaymagazine.com/history-of-pandemics/ สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563)

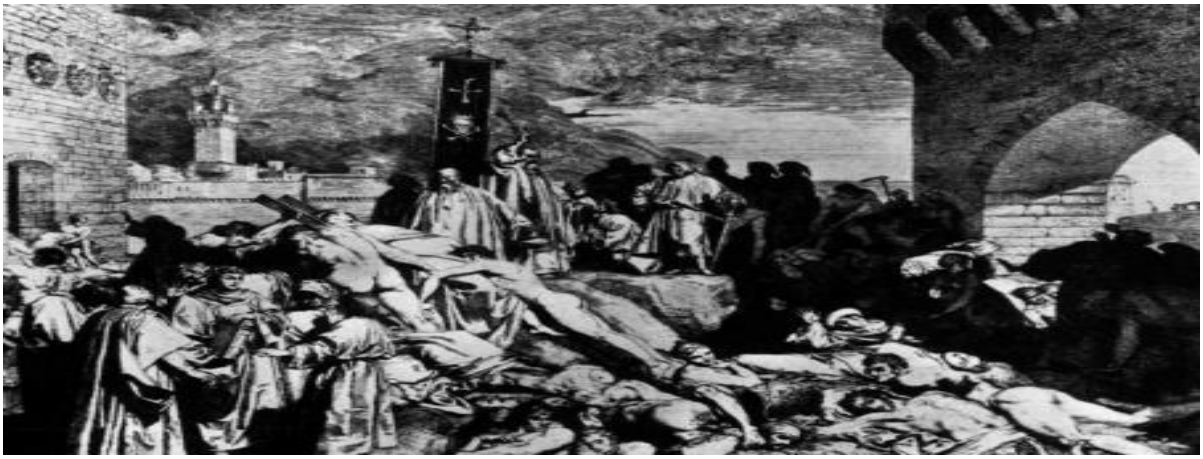

ภาพที่ 4 การแพร่ระบาดของ กาฬโรค ซึ่งเป็นโรคที่ติดต่อจากสัตว์สู่คน นับเป็นการระบาดครั้งใหญ่ครั้งสุดท้ายของยุโรป มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 100,000 คน ในเมืองมาร์เซย์ ประเทศฝรั่งเศส (ที่มา https://www.thansettakij.com/content/world/419991สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563)

ภาพที่ 5 การฝังศพและการรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสอีโบล่าที่แทนซาเนีย (ที่มา https://www.catdumb.tv /who-accused-tanzania-378/สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563)

จะเห็นได้ว่า โรคระบาดนั้นมีทั้งที่อยู่ในระดับโลก ระดับภูมิภาค และในระดับประเทศ จากข้อมูลเหล่านี้สื่อให้เห็นวงจรชีวิตมนุษย์ที่อยู่ในระยะการเกิดโรคระบาดแล้ว

เมื่อศึกษาเปรียบเทียดูจากวงจรชีวิตหนูในระยะต่อไป การฆ่าตัวตายหมู่ เริ่มมีให้เห็นบ้างแล้ว เหตุการณ์ที่มีการชักชวนให้คนไปตายพร้อมกันมาก ๆ ดังเช่น ลัทธิวิหารแห่งปวงชน (Peoples Temple) โดยมีนาย จิม โจนส์ผู้นำลัทธิชาวรัฐอินเดียแอน่า ได้ชักชวนให้ผู้ศรัทธา 909 คนฆ่าตัวตายพร้อม ๆ กัน จนกลายเป็นข่าวสุดสะเทือนใจไปทั่วโลก เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๑ (ไทยรัฐออนไลน์ 4 มี.ค. 2560 Thairath.co.th/ content/873322 สืบค้น 24 มีนาคม 2563) แต่ที่น่าตกใจมากไปกว่านั้น คือ การฆ่าตัวตายเดี่ยว ซึ่งเริ่มมีสถิติมากขึ้นทั่วโลก จากรายงานการจัดอันดับประเทศที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงที่สุดในโลกประจำปี พ.ศ. 2562 (ค.ศ.2019) โดย World Population Review ที่สำรวจและพิจารณาข้อมูลการฆ่าตัวตายขององค์การอนามัยโลกในปีที่ผ่านมา พบว่า ลิทัวเนียเป็นประเทศที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูงที่สุดในโลกอยู่ที่ 31.9 คนต่อประชากร 100,000 คน จาก183 ประเทศทั่วโลก ญี่ปุ่นอยู่อันดับที่ 14 คือ 18.5 สำหรับไทยอยู่อันดับที่ 32 คือ 14.4 (ข้อมูลจาก The Standard Stand up for the people) การที่จะเข้าสู่ยุคแห่งการตัดสินใจตายหมู่หรือไม่นั้น ไม่อาจบอกได้ แต่เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาของวงจรชีวิตหนูแสดงไว้ ก็มีความเป็นจริงอยู่มาก มนุษย์จะต่างไปจากหนูหรือเปล่าก็อยู่ที่สติปัญญาหรือจะปล่อยให้ยีนส์กระตุ้นเตือนให้กระทำ

ภาพที่ 6 : สถิติการฆ่าตัวตาย (ที่มาhttps://www.hfocus.org/content/2019 /05/17140สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563)

ภาพที่ 7 ความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาการฆ่าตัวตายและปัญหาด้าน(ที่มา ศูนย์ป้องกันการฆ่าตัวตายระดับชาติ กรมอนามัย, https://suicide.dmh.go.th/สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563)

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบวงจรชีวิตหนูกับวงจรชีวิตของคนพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง บัดนี้วงจรชีวิตอยู่ในระยะโรคระบาด และยังจะทวีความรุนแรงไปเรื่อยๆ แม้ว่าทั่วโลกอาจจะผ่านพ้นวิกฤตินี้ไปได้ร่วมกัน แต่ก็ไม่มีใครจะรับประกันว่าจะไม่เกิดขึ้นอีก เมื่อโรคระบาดเกิดขึ้นทีไร ก็จะเห็นความสั่นสะเทือนของชาวโลกที่รับรู้ร่วมกันถึงการพยายามเอาชีวิตให้รอด

การดำเนินชีวิตจะต้องเปลี่ยนไป

จากสถิติมักพบว่า มีการแพร่ระบาดไวรัสเกิดขึ้นทุก 10 ปี ในช่วง 30 ปีมานี้ โดยเฉพาะเมื่อเหตุการณ์โรคซาร์สระบาด ทุกคนสวมใส่หน้ากากกัน แต่ก็ไม่ถึงกับหน้ากากอนามัยขาดแคลน ไม่ถึงกับมีการกักตุนและหารายได้จากหน้ากาก ภาพที่ทุกคนใส่หน้ากากเป็นเหมือนมนุษย์ต่างดาวเหมือนกับคนที่ต้องเผชิญอยู่กับความไม่ปลอดภัยอันเกิดจากเชื้อโรคที่สามารถติดต่อกันทางอากาศ คนและสัตว์เคยเกิดขึ้น สุดท้ายภาพนั้นก็เลือนหายไปภายในระยะเวลาประมาณ 6 เดือน จากเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546- เมษายน พ.ศ. 2547 บทเรียนครั้งนั้นไม่มีอะไรมาก เพียงแต่รู้สึกตื่นกลัวกันบ้างเท่านั้น มีตัวอย่างวิธีการจัดการกับผู้ติดเชื้อไวรัสได้ถูกถ่ายทอดเป็นภาพยนตร์มาแล้วหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่มีการสร้างเขตกักกันผู้ติดเชื้อไวรัส แต่มักแสดงในรูปภาพยนตร์ซอมบี้ นึกว่าจะมีแต่ในภาพยนตร์

บัดนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้เห็นภาพเหล่านั้นขึ้นจริงๆ ภาพการปิดเมือง ปิดประเทศ ปิดสถานบริการ สถานบันเทิง สถาบันการศึกษา และสถานที่ที่คิดว่าเชื้อไวรัสจะแพร่ไปได้ สำหรับประเทศไทยได้ใช้มาตรการต่างๆ มาแล้ว ต่อไปอาจมีประกาศ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน เพื่อควบคุมประชาชนมิให้แพร่เชื้อและรับเชื้อไวรัสเป็นอันดับต่อไป เชื่อว่า การปิดสถานที่ต่าง ๆ ให้คนอยู่กับที่เป็นการจัดการการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสที่ดีที่สุดในเวลานี้ จะเห็นได้จากจีนสั่งปิดเมืองอู่ฮั่น มาเลเซียปิดประเทศในแถบภูมิภาคนี้เป็นประเทศแรก ไต้หวันก็ปิดประเทศ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ก็สั่งปิดประเทศ นี่คือบทเรียนที่ต้องศึกษาเรียนรู้กันอย่างจริงจัง การดำเนินชีวิตหลังจากสถานการณ์กลับมาเป็นปกติคงต้องมีการคิดทบทวนกันใหม่ ทั้งระบบเพื่อให้มนุษย์รู้จักปรับตัวเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์โรคระบาด

ภาพที่ 8 บรรยากาศเมืองอู่ฮั่นประเทศจีน และประเทศมาเลเซีย หลังจากถูกปิดเมืองและประเทศ (ที่มา มติชน https://www.matichon.co.th/ สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

ต้องใช้หุ่นทำงานแทน

ภาพของโลกที่ทุกคนจะอยู่กันแต่ในบ้าน ส่วนนอกบ้านนั้นให้หุ่นทำแทนใกล้ความเป็นจริงแล้ว ภาพยนตร์ชุด Surrogate คือ หุ่นตัวแทนร่างจริงกำลังเกิดขึ้นจริง สาเหตุเพราะอากาศภายนอกเป็นพิษ เป็นพิษทั้งฝุ่นละอองและไวรัสที่กำลังคุกคามชีวิตมนุษย์มากขึ้น ขณะนี้วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2563 กรมควบคุมมลพิษประกาศว่า คุณภาพอากาศบริเวณ 5 อำเภอในจังหวัดเชียงรายมีปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM2.5) มีค่า 203 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (µg/m3) อยู่ในเกณฑ์มีผลกระทบต่อสุขภาพ ปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM10) มีค่า 242 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (µg/m3) อยู่ในเกณฑ์มีผลกระทบต่อสุขภาพ สภาพอากาศก็มีความผันแปรเลวร้ายมากขึ้น ผลกระทบอันเกิดจากไวรัสและสภาพอากาศอันเป็นพิษทำให้เป็นอันตรายต่อชีวิต รัฐต้องใช้งบประมาณไปกับการดูแลรักษาสุขภาพของคนที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพที่เป็นพิษนี้มากยิ่งขึ้นในแต่ละปี จำเป็นต้องหาวิธีแก้ไข หนึ่งในวิธีก็คือ การอยู่แต่ในบ้าน ทำงานในบ้าน นอกบ้านให้หุ่นยนต์ทำงานแทน

ภาพที่ 9 หุ่นยนต์ทำงานร่วมกับคน และการให้หุ่นตัวแทนทำงานนอกบ้าน (Surrogate) ที่มา http://newenergynews.blogspot.com/2 0 1 5 / 0 9 / climate-change-could-speed-robots-rise.html สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

โลกยุค 5G จะช่วยให้การจัดการกับการดำรงชีวิตของมนุษย์มีลักษณะเปลี่ยนไป พฤติกรรมมนุษย์ก็จะเปลี่ยนไป เพราะไม่ว่าการประชุม การส่งข้อมูล การศึกษาเล่าเรียน ระบบการขนส่ง และอีกจำนวนมาก เทคโนโลยี AI และ VR จะเข้ามามีบทบาทแทนบทบาทที่มนุษย์เคยทำอยู่มากยิ่งขึ้น มนุษย์ก็จะอยู่ในบ้าน ต่อไป

การศึกษาก็จะไม่ต้องใช้พื้นที่นับเป็นร้อย เป็นพันไร่ ในการสร้างอาคารสถานที่ แต่จะสร้างอาคารสำหรับเป็นศูนย์เทคโนโลยีเชื่อมผ่านเครื่องมือสื่อสารแทน ไม่ว่าจะเป็น Hologram, VR – AI - AR จะได้รับการนำมาเป็นเครื่องมือการศึกษาสำหรับโลกอนาคต ชีวิตแบบ 5 – 6 G กำลังเข้ามาปรับพฤติกรรมของทุกคน ปัจจัยเร่งคือสถานการณ์ COVID-19 ถือเป็น “จุดเปลี่ยน” ครั้งใหญ่ของ “วงการการศึกษา” ทั่วโลก ในทุกระดับที่

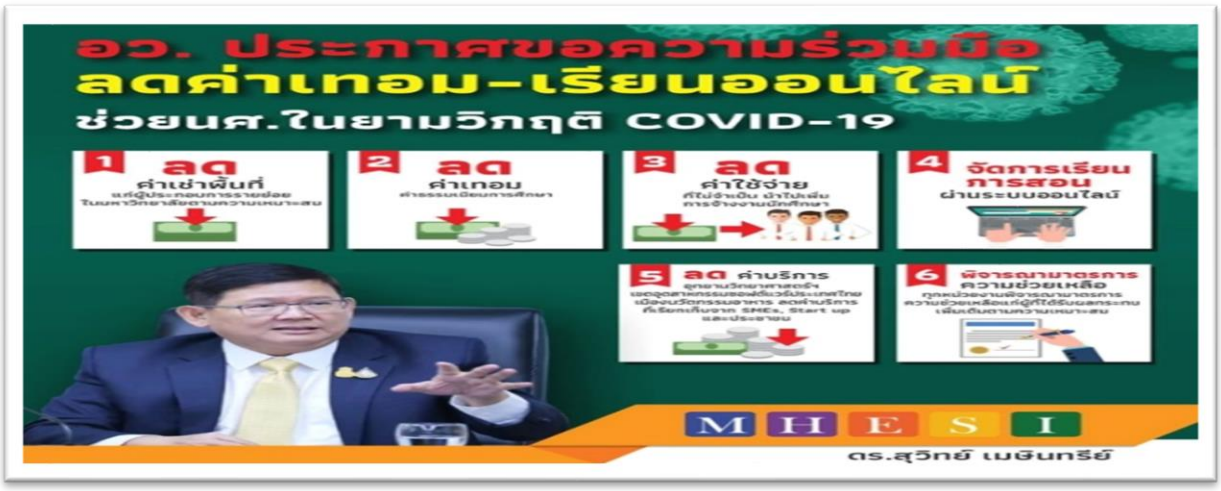

ภาพที่ 10 รัฐมนตรีกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม แจ้งขอความร่วมมือสถาบันการศึกษาที่อยู่ในสังกัด ที่มาhttps://mgronline.com/greeninnovation/detail/ 9630000027072 สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

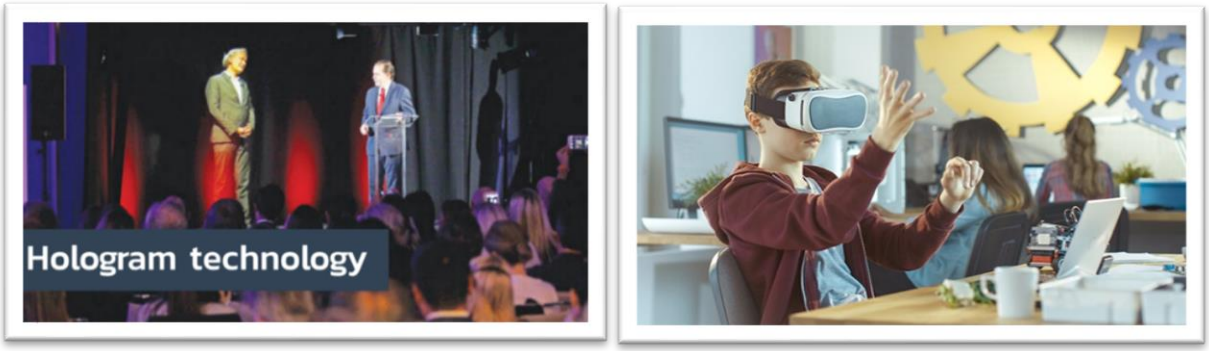

ภาพที่ 11 การ Debate ผ่าน Hologram Technology และการใช้ VR ในการเรียนการสอน

ความคิด 3 เรื่องที่เคยเกิดขึ้นเมื่อหลายสิบปีก่อน กลับเข้ามาอีกครั้ง และภาพแห่งความเป็นจริงของโลกยุคเปลี่ยนแปลงฉับพลัน (Disruptive Age) เกิดขึ้นในขณะนี้ นี่คือจุดเปลี่ยน (Turning Point) ของโลกยุคใหม่อย่างแท้จริง

ความตายกับโรคภัยของมนุษย์

สถานการณ์ภัยธรรมชาติพิบัติก็ดี โรคระบาดก็ดี สถานการณ์โรคภูมิคุ้มกันบกพร่องก็ดี โรคร้ายประจำโลก เช่น มะเร็ง หัวใจ ความดัน เบาหวาน วัณโรค ปอด ไต เป็นต้นก็ดี อุบัติเหตุประจำฤดูกาลก็ดี ยังไม่ต้องพูดถึงการทำร้าย ทำลายให้บาดเจ็บล้มตายด้วยวิธีการต่าง ๆ ของมนุษย์ด้วยกันเอง ล้วนแล้วแต่คร่าชีวิตมนุษย์ไปจำนวนมากในแต่ละปี แต่มนุษย์ไม่เคยให้ความสนใจกับการบาดเจ็บล้มตายกับเหตุการณ์การเสียชีวิตที่ผ่านมา

เหมือนกับว่า เป็นเรื่องปกติธรรมดา ทั้งที่เมื่อนับชีวิตที่ต้องเสียชีวิตไปกับโรคภัยดังกล่าวจำนวนมากกว่าไวรัสที่กำลังเกิดขึ้นด้วยซ้ำ

ยกตัวอย่าง เฉพาะ 2 โรคสำคัญ คือ โรคมะเร็งและโรคหัวใจ จากรายงานขององค์กรระหว่างประเทศเพื่อการวิจัยโรคมะเร็ง หรือ IARC ขององค์การอนามัยโลก พบว่า สถานการณ์มะเร็งทั่วโลกในปี พ.ศ. 2563คาดว่า มีจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งมากกว่า 18 ล้านคน และมีผู้ป่วยใหม่ประมาณ 9 ล้านคนในทุก ๆ ปีและจะมีคนตายด้วยโรคมะเร็งมากกว่า 11 ล้านคน และจะเกิดขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนามากกว่า 7 ล้านคน สำหรับประเทศไทยพบว่ามีผู้ป่วยรายใหม่วันละ 336 คน หรือ 122,757 คนต่อปี เสียชีวิตวันละ 215 คน หรือ 78,540 คนต่อปี เฉลี่ยชั่วโมงละ 8 ราย (ที่มา : ฝ่ายแผนงานและสถิติ สถาบันมะเร็งแห่งชาติ (National Cancer Institute) ส่วนโรคหัวใจจากรายงานขององค์การอนามัยโลก (WHO) ในปี 2559 พบทั่วโลกมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคหัวใจปีละประมาณ 57 ล้านคน สำหรับประเทศไทยในปี 2560 พบว่า คนไทยเสียชีวิตจากโรคหัวใจขาดเลือดถึง 20,746 คน เฉลี่ยเสียชีวิตวันละ 57 คน

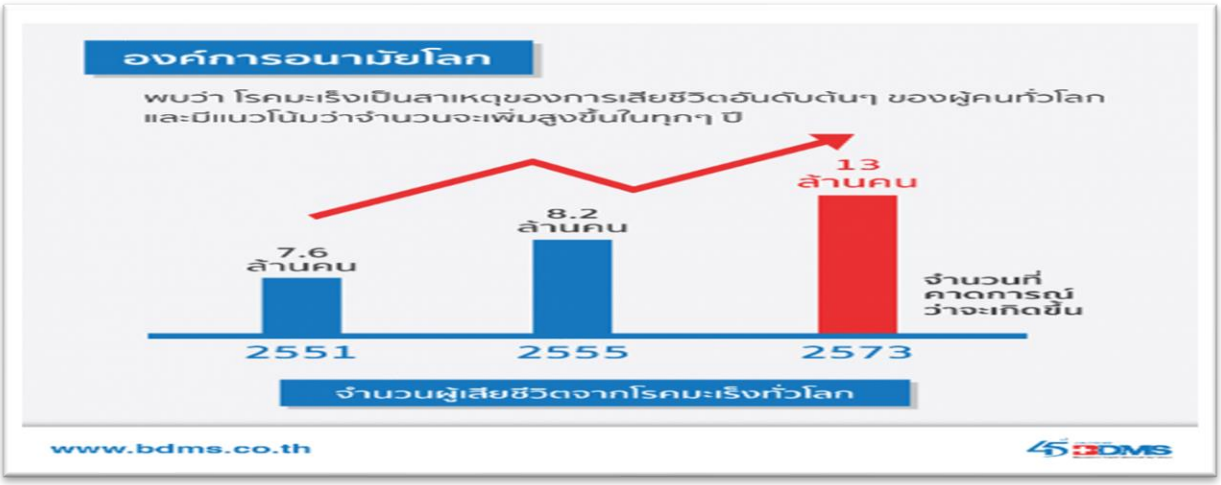

ภาพที่ 12 สถิติการเพิ่มโรคมะเร็งอีก 10 ปี ที่มา www.bdms.co.th สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

เมื่อพิจารณาจากสถิติดังกล่าว เพียงแค่ ๒ โรคสำคัญ ก็ทำให้คนเสียชีวิตไปทั่วโลกเกือบร้อยล้านคนต่อปี แต่ทำไมคนจึงไม่ได้ตื่นกลัว อาจเป็นเพราะโรคมะเร็งและโรคหัวใจไม่ใช่โรคระบาดตามนิยาม หรืออาจเป็นเพราะว่า นี่คือมหันตภัยเงียบที่ทำให้มนุษย์ตายโดยไม่รู้ตัว ดังนั้น โลกจึงไม่ให้ความสนใจ ไม่พยายามร่วมกันระดมสรรพกำลังในการหาวิธีการรับมือกับโรคร้ายเช่นนี้ สันนิษฐานได้ประการหนึ่งก็คือ มนุษย์ได้สูญเสียความรู้สึกที่มีต่อความตายของมนุษย์ด้วยกันไปแล้ว คงมีแต่ภัยอันเกิดจากไวรัสนี่แหละที่ทำให้มนุษย์วิตกกังวลร่วมกันได้ถึงขั้นนี้ขึ้นมาบ้าง

สาเหตุ? ฝากไว้ให้คิด

หายนภัยหลายครั้งต่อหลายครั้งในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติล้วนมีที่มาทั้งสิ้น ไม่มีคำว่า บังเอิญ สาเหตุหลายอย่างเกินที่สายตามนุษย์จะสามารถเห็นได้ แต่สายตาของเหล่าเทพเทวา แม้กระทั่งผู้มีญาณหยั่งรู้ทั้งหลายท่านเห็น ท่านเหล่านั้นต่างหวังว่า มนุษย์จะคิดได้และได้คิด ขอประมวลสาเหตุของหายนภัยมาฝากไว้ให้คิด

1. เกิดจากความไม่สมดุลของดินฟ้าอากาศและระบบนิเวศวิทยาโลกเสียหาย ปัจจุบันสภาพนิเวศวิทยาโลกเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เลวร้ายรุนแรงและรวดเร็วมาก ทั้งที่เกิดจากธรรมชาติโลกเอง เช่น ไฟป่า ภูเขาไฟระเบิด น้ำท่วม พายุ เป็นต้น และเกิดจากการเสริมแรงของมนุษย์ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ขยะพิษ น้ำเสีย การทดลองระเบิดนิวเคลียร์ เป็นต้น

2. เกิดจากความไม่สมดุลของระบบห่วงโซ่อาหาร ธรรมชาติของสรรพสัตว์และสรรพสิ่งแอบอิงอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบสัมพันธ์ หากมีการทำลายห่วงโซ่อาหารบางสิ่ง ก็อาจกระทบไปสู่การดำรงอยู่ของระบบอื่น ๆ รวมทั้งมนุษย์ด้วย

3. เกิดจากการกลืนกินไม่เลือก มนุษย์เริ่มกินทุกอย่างที่ขวางหน้า ขาดสติปัญญาไตร่ตรองว่า สิ่งใดควรกิน ไม่ควรกิน และชอบทานแปลก ๆ ดิบ ๆ ด้วยทัศนคติผิด ๆ ว่าเป็นยาบำรุงโน่น นี่ นั่น สัตว์บางตัวมีลักษณะเป็นที่เพาะพันธุ์ไวรัสมานานนับปี พอมีการกินเข้าไปก็ทำให้ไวรัสแพร่สายพันธุ์ทันที

4. เกิดจากแรงกรรมของสัตว์ที่ตายคราวละมาก ๆ ปัจจุบันมีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์สัตว์คราวละมาก ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฆ่าเพราะเหตุผลทางธุรกิจ ฆ่าเพราะเทศกาล ฆ่าเพราะบูชายัญ คราวหนึ่งมีข่าวการฆ่าบูชายัญโคกระบือนับร้อย นับพันตัว สุดท้ายก็เกิดแผ่นดินไหว คร่าชีวิตคนไปพอสมควร ประเทศไทยฆ่าไก่ทั่วประเทศปีนั้นพลันก็เกิดอุทกภัยได้รับทุกข์ร้อนกันถ้วนหน้า สึนามิญี่ปุ่นครั้งใหญ่ปี 2554 มีผู้เสียชีวิตสองหมื่นกว่าราย แรงพยาบาทของสัตว์มีมาก ก็บันดาลธรรมชาติเอาคืน

5. เกิดจากบ้านเมืองขัดแย้ง โลกแย่งอำนาจ ผู้นำไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรม ในอดีตกาลถ้าหากเกิดข้าวยากหมากแพง โรคร้ายเกิดกะทันหัน สันนิษฐานไว้ประการหนึ่งว่า ผู้นำในแต่ละระดับไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรม ใช้นโยบายทำร้ายผู้คน เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ทำร้ายสมณะ ชี พราหมณ์ ก็จะเกิดหายนภัยขึ้น

6. เกิดจากกรรมชั่วสะสมของชาวโลก โลกนี้เป็นพิษไปทั่ว ไม่ว่าจะเป็นดิน น้ำ อากาศ พืชพันธุ์ สัตว์อาหาร สะสมมาตั้งแต่ยุคทดลองอาวุธนิวเคลียร์ในอากาศ บนดิน ใต้ดิน กัมมันตภาพรังสียังคงสะสมอยู่ในธรรมชาติ ทำให้เกิดความผิดปกติทางร่างกาย มีการตัดต่อพันธุกรรมสัตว์ พืช มีการทดลองสารเคมีอย่างแพร่หลาย ล้วนเป็นการสะสมพิษของชาวโลก พิษเหล่านั้นก็กลับมาทำร้ายมนุษย์

สรุปเป็นภาพวงจรสาเหตุที่เห็นได้และไม่อาจเห็นได้ เชื่อมโยงเชิงสัมพัทธ์และสัมพันธ์ ตามแผนภาพนี้

ภาพที่ 13 วงจรสาเหตุที่เห็นได้และไม่อาจเห็นได้ เชื่อมโยงเชิงสัมพัทธ์และสัมพันธ์

คำว่า “กรรมยุติธรรมเสมอ” เป็นคำที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ให้มาก กรรมมีหลายระดับทั้งระดับส่วนบุคคล ครอบครัว สังคม ประเทศและโลก เมื่อคนระดับโลกทำก็ย่อมกระทบไปทั่วโลกเช่นกัน สาเหตุเหล่านี้เป็นผลกรรมที่มนุษย์ทำขึ้น การจะแก้กรรมได้ก็ต้องแก้ที่พฤติกรรม เมื่อพฤติกรรมเปลี่ยน โลกก็เปลี่ยน ขอยกสุภาษิตจีนบทหนึ่งที่มนุษย์ต้องยอมรับ “เมื่อฟ้าลงทัณฑ์ ไหนเลยฎีกาได้”

ทางเลือก ทางรอด

ปรากฏการณ์ COVID-19 นั้นมาแรงมากจริงๆ ประการหนึ่งเนื่องจากการสื่อสารที่รวดเร็ว เห็นกันและกันหมดทั้งในและต่างประเทศ จุดดีของการข่าวที่รวดเร็วก็ทำให้มีการป้องกันกันอย่างได้ทันท่วงที แต่ก็เกิดภาวะผลกระทบตามมาอย่างรวดเร็วด้วย ได้แก่ ความวิตกกังวล ระบบเศรษฐกิจชะงักงัน การกักตุนอาหาร ภาวะเครียด หวาดระแวงกันและกัน การปรับตัวในภาวะวิกฤติ การก่นด่ากันและกัน เป็นต้น ประเทศไทยและโลกปัจจุบันเปรียบเหมือนถูกพิษ ทำให้อวัยวะประเทศไม่สามารถทำงานได้บางส่วน ถ้าปล่อยไว้นานก็จะทำให้เป็นอัมพาตได้ เกิดผลข้างเคียงอีกหลายประการตามมาได้ มวลความเครียดของประเทศ (GDT-Gross Domestic Tension) จะเพิ่มสูงขึ้น

ขอเสนอทางเลือกเพื่อให้รอดในภาวะการณ์อย่างนี้ ถอดบทเรียนจากประเทศที่มีการบริหารจัดการที่ดี ศึกษาวิธีการอย่างรอบด้าน มีมาตรการเพื่อรักษาชีวิตของประชาชนให้มีผลกระทบน้อยที่สุด ดังมีแนวทางต่อไปนี้

1. อนุมัติงบประมาณมาเพื่อการช่วยเหลือและป้องกันโรคระบาดทันที งบประมาณเพื่อดูแลชีวิตคนในประเทศไม่ต้องกลัวเสียเปล่า ทำอย่างอื่น เสียอย่างอื่นยังเสียได้ แต่การใช้งบประมาณมาเพื่อแก้ไขชีวิตในยามวิกฤติเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องทำอย่างยิ่ง ได้บุญมหาศาล ได้ใจประชาชน นอกจากรัฐแล้วหน่วยงาน องค์กร และบริษัทที่ทำกำไรแต่ละปีนับเป็นร้อยล้าน พันล้าน หมื่นล้านควรออกมารับผิดชอบช่วยเหลือด้วย การช่วยเหลือครั้งนี้ไม่ทำให้จนแน่นอน

2. ให้ความสะดวกแก่หน่วยปฏิบัติการช่วยเหลือ คือ แพทย์ พยาบาล อาสาสมัครทางการแพทย์ การปฏิบัติการของแพทย์และพยาบาลในช่วงนี้นั้นเป็นเรื่องที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ บุคลากรทางการแพทย์นั้นสั่งสมภูมิความรู้ไว้มาก จำเป็นต้องได้รับการดูแล ให้อุปกรณ์ที่เพียงพอ ให้ความเอาใจใส่ที่เพียงพอ บัดนี้ต้องเห็นความสำคัญ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลเข้ามาสนใจเข้ามาสู่วิถีบำเพ็ญตนช่วยเหลือชีวิตคนอย่างแท้จริง นับแต่โบราณกาลมา แพทย์ พยาบาลเปรียบเหมือนผู้ให้ชีวิต พึงรักษาความรู้สึกนี้ไว้ อย่าให้กลายพันธุ์ ได้เห็นตัวอย่างบุคลากรทางการแพทย์ของจีนทั้งในและต่างประเทศอุทิศตนแล้ว เชื่อว่า “ได้ใจกรรมการ” ต้องยอมรับว่า ปัจจุบันบุคคลที่สนใจจะเข้ามาเป็นแพทย์ พยาบาลนั้นน้อยลง โดยเฉพาะแพทย์และพยาบาลแบบจิตวิญญาณไม่สอดคล้องกับคนไทยที่เป็นโรคภัยไข้เจ็บจำนวนมากในแต่ละปี ใครอยากรู้เข้าไปดูในโรงพยาบาล

3. พยุงเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบมากและกระตุ้นเศรษฐกิจให้เกิดความเคลื่อนไหวในระดับรากหญ้าขึ้นไป ถึงเวลาที่จะต้องฝึกให้คนไทยได้รับรู้ว่า ประเทศนี้มีของดี ให้ซื้อ ให้ใช้ และให้สนับสนุนของภายในประเทศ โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตรและศิลปหัตถกรรม สนับสนุนให้คนไทยทำงานที่ตนรัก ส่งเสริมการลงทุนตั้งแต่ระดับย่อย ถึงระดับใหญ่ พัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงภูมิปัญญา อย่าส่งเสริมคนไทยเสียนิสัยได้เงินโดยง่ายดาย การจะช่วยใคร อะไร ให้ช่วยแบบมีอุบายวิธี ให้คิดอุบายวิธีที่เหมาะสมด้วย

4. ให้บทบาทแก่ปัญญาชนทางการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือประเทศอย่างเป็นอัศจรรย์ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยนับเป็นปัญญาชน จากสถิติของศูนย์ข้อมูลวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ สำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2561 มีนักศึกษา จำนวน 404,581 คน พลังบุคลากรที่สำคัญของประเทศมีมากถึงเพียงนี้ ควรใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อให้ทุกคนทำหน้าที่ใน

การรณรงค์คนละไม้ คนละมือ สื่อสัญญาณทั้งแบบจิตอาสาและแบบเฝ้าระวัง แบ่งสรรปันส่วนภาระหน้าที่ให้ลงตัว ถือเป็นโอกาสอันดีให้ปัญญาชนได้แสดงฝีมือออกมาบ้าง ในยามที่ประเทศชาติต้องการ อย่าปล่อยให้คนมีความรู้นั่งมองคนอื่นทำงาน

5. ให้ศาสนาเข้ามามีบทบาทรักษาภาวะเครียดของศาสนิก โรคทางใจ ในสถานการณ์เช่นนี้ศาสนาต้องเข้ามามีส่วนช่วยอย่างเต็มกำลัง เพราะไม่เพียงเกี่ยวกับการเจ็บป่วยจากการติดเชื้อเท่านั้น ยังเกี่ยวกับภาวะทางจิตใจที่ได้รับผลกระทบสถานการณ์ไวรัส COVID-19 ในหลายมิติอีกด้วย แนวทางที่ศาสนาสมควรแสดงบทบาท โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา คือ

1) ให้ปัญญา ใช้หลักอริยสัจ ๔ มาเป็นกรอบ คือ เข้าใจสถานการณ์ล่าสุด รู้สาเหตุของไวรัสโคโรน่า และสามารถติดต่อจากคนสู่คนได้ โรคนี้สามารถป้องกันได้ แก้ไขได้ โดยวิธีการไม่อยู่ใกล้ผู้ติดเชื้อ และไม่ให้ผู้ติดเชื้อเคลื่อนที่ รู้จักเฝ้าระวังตนเองและผู้อื่นไม่ให้เข้าไปในสถานที่ชุมชนจำนวนมาก ทำให้ครบทั้ง 3 ระบบ สัจญาณ คือ รู้สถานการณ์ กิจญาณ คือรู้ภาระหน้าที่ที่ต้องกระทำ และกตญาณ คือได้กระทำตามคำแนะนำที่ถูกต้องแล้ว

2) ให้ความเข้าใจ การเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต ไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง เนื่องเพราะชีวิตนี้เกิดมาแล้วก็ต้องเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บเป็นธรรมดา ไม่วันนี้ก็วันหน้า ไม่ต้องวิตกกังวลมาก ให้ระลึกถึงอภิณหปัจจเวกขณะเสมอ คือ “เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้” แต่ไม่ได้หมายถึงปล่อยตัวให้เป็นไปตามเรื่องตามราว ให้ปฏิบัติตามข้อแรก เพื่อไม่ให้เกิดวิกฤติตื่นตูม กลายเป็นโรคซ้อนโรค คือ โรคเครียดและโรคกังวล จนมีผลต่อสุขภาพร่างกายและวิถีการดำรงชีวิต

3) ให้ความรู้ ภายใต้สถานการณ์อย่างนี้ ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้เป็นเรื่องสำคัญ จำเป็นต้องให้ความรู้ในเรื่องต่อไปนี้

(1) ให้ความรู้เรื่อง “COVID-19” ติดตามจากข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น จากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข หรือ WHO (World Health Organization) หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

(2) ให้ความรู้เรื่อง “เหตุปัจจัยสัมพันธ์” “เด็ดดอกไม้ กระเทือนดวงดาว” สถานการณ์ COVID-19 เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดเกี่ยวกับเหตุปัจจัยสัมพันธ์ เหตุเกิดขึ้นที่อู่ฮั่น ประเทศจีน กระเทือนไปทั่วโลกในเวลาต่อมาเพียงไม่นาน จะได้ไม่ประมาทว่า เป็นเรื่องของเขา เราไม่เกี่ยว จะต้องช่วยกันดูแลรักษาโลก โดยเฉพาะธรรมชาติและพฤติกรรมมนุษย์ที่วิปริตผิดเพี้ยน รับประทานสัตว์ด้วยวิธีการแปลกๆ จนเป็นพาหะขยายเชื้อไวรัส ความสัมพันธ์กันของโลกนั้นเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจอย่างมาก “โลกนับวันจะอยู่ยาก หากไม่ร่วมกันรักษาสมดุลใหม่ใน 5C Re-Equilibrate” คือ Capitalization-Crisis-Catastrophe-Crime-Covid-19 Pandemic เป็นเรื่องที่ต้องปรับสมดุลทั้งสิ้น ในประเด็นนี้ สมเจตน์ ทิณพงศ์ ได้ให้มุมมองของการอยู่บนโลกที่ต้องจัดสมดุลภายใต้แผนภาพนี้

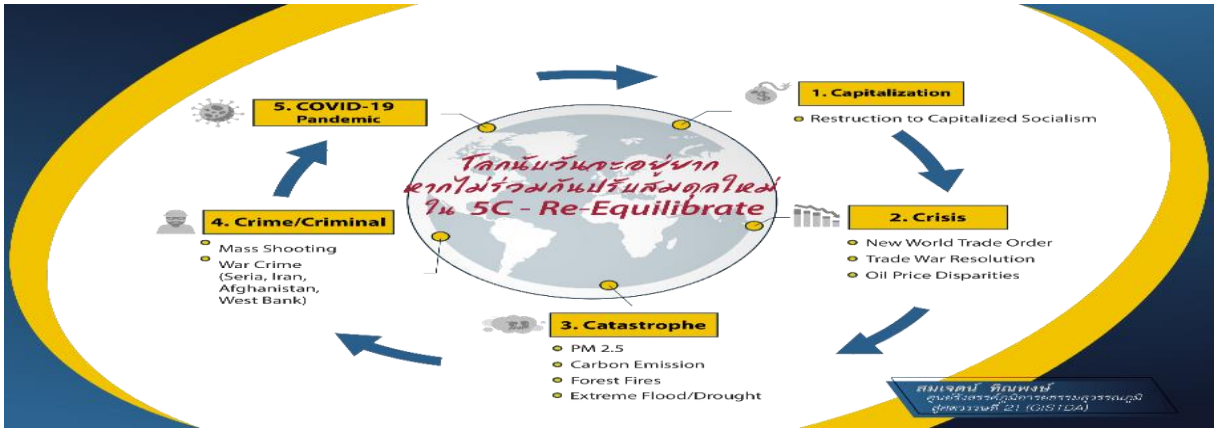

ภาพที่13 มุมมองของการอยู่บนโลกที่ต้องจัดสมดุล ที่มา สมเจตน์ ทิณพงศ์ : 2559

(3) ให้ความรู้เรื่อง ครอบครัวโลก (Global Village) อย่าถือคติ “เอาตัวรอด (คนเดียว) เป็นยอดดี” ปัจจุบันนี้โลกกลายเป็นครอบครัวใหญ่ที่เรียกว่า Global Village ทุกคนเป็นเหมือนญาติพี่น้องร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน สมควรช่วยเหลือแบ่งปันกัน ให้ใช้คติที่พระพุทธเจ้าประกาศศาสนาว่า *“จรถ ภิกขเว จาริกัง พหุชนหิตายะ พหุชนสุขายะ โลกานุกัมปายะ อัตถายะ หิตายะ สุขายะ เทวามนุสสานัง” ภิกษุ (ผู้เห็นภัยในวัฏฏะ) ทั้งหลาย จงจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่คนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย* จะเห็นได้ว่า จากพุทธพจน์นี้ พระองค์ขยายผลไปถึงเทวโลก ในฐานะผู้ยังเวียนว่ายตายเกิด ทุกวันนี้โลกใกล้ชิดกันมากกว่าเดิม เรื่องทั่วทุกมุมโลกรู้ได้ภายในอึดใจเดียว

(4) ให้ความรักและเมตตาช่วยเหลือกันและกัน ในสถานการณ์อย่างนี้ เปรียบเหมือนสถานการณ์นกที่อยู่ในตาข่ายดักจับ ถ้าหากต่างถกเถียงกันอยู่ว่าเป็นหน้าที่ของคนนั้นคนนี้ ฉันไม่เกี่ยว มือไม่พาย เอาเท้าราน้ำ ก็ไม่เกิดประโยชน์อันใด สุดท้ายก็ตายยกชุด ถอดประเทศออก ถอดโลโก้ ยี่ห้อ ผลกำไร ขาดทุน พรรค ขั้วอำนาจออก ความโง่ ฉลาดออก มองเห็นทุกคนเป็นคน (Human Being) มองด้วยสายตาแห่งพ่อแม่ที่รักและเมตตาต่อลูก ๆ ที่กำลังได้รับความทุกข์ร้อนจากโรคภัย ให้ความรักความเมตตาอาทร ช่วยเหลืออย่างไม่มีข้อแม้

(5) ให้เกิดศรัทธา คือ ความเชื่อมั่น เป็นความเชื่อมั่นประกอบปัญญาว่า กายและใจสัมพันธ์กัน ปัจจุบันหน่วยงานทางพระพุทธศาสนาได้ให้ชาวพุทธสวดมนต์ช่วยเหลืออีกทางหนึ่ง ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ป้องกันลูกศรดอกที่สอง” ในสัลลัตถสูตร สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค โดยความว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดงเปรียบเทียบบุคคล 2 ประเภท คือ ปุถุชนกับเมธีชน ปุถุชนพอได้รับความทุกข์ทางกาย เหมือนถูกลูกศรดอกแรกอยู่แล้ว กลับเดือดร้อนทางใจอีก เปรียบเหมือนถูกลูกศรดอกที่สองยิงซ้ำเข้าไปอีก ส่วนเมธีชนนั้น เมื่อได้รับความทุกข์ทางกายย่อมไม่เดือดร้อนทางใจ คือไม่ถูกลูกศรดอกที่สองยิงซ้ำ การสวดมนต์เป็นการสร้างศรัทธาว่าตนจะไม่ถูกลูกศรยิงซ้ำ เจ็บเฉพาะทางกาย แต่ใจไม่กระวนกระวาย รตนสูตรเป็นพระสูตรที่เกี่ยวกับความศรัทธาในพระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และปฏิบัติตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา เมื่อกล่าวทางวิทยาศาสตร์ การตั้งใจสวดมนต์ย่อมทำให้โมเลกุลน้ำในร่างกายเรียงตัวได้ดี นั่นส่งผลให้มีจิตใจสงบ เยือกเย็นขึ้น มีสติปัญญาขึ้น ไม่สับสนวุ่นวาย วิตกกังวล

(6) ได้โอกาสอันดีที่จะ Detox ประเทศ เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้ว ประเทศไทยนั้นมีพิษหลายอย่างคงค้าง จะเห็นได้จากประเทศไทยในฐานะประเทศพระพุทธศาสนา แต่ภาพที่ปรากฏยังไม่สามารถสื่อนัยว่าได้ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ดังดัชนี้เรื่องอาชญากรรม การละเมิดกฎเกณฑ์พื้นฐานของมนุษย์

ด้วยกัน ได้แก่ ทำร้าย เข่นฆ่าคนและสัตว์ แย่งชิงลักขโมยสิ่งของผู้อื่น ทำลายสัมพันธภาพของครอบครัวตนเองและผู้อื่น บิดพลิ้วผิดสัญญาข้อตกลงกันไว้ ด่ากันสนุกปาก และทำลายสุขภาพของตนเองด้วยยาเสพติด การไม่ทำหน้าที่ชาวพุทธให้ถูกต้อง เป็นต้น แสดงว่า มีสารพิษตกค้างในประเทศมาก บัดนี้ได้โอกาสอันดีที่จะ Detox ประเทศไทย COVID-19 เข้ามาท้าทายภูมิปัญญาของคนไทยแล้ว เพราะมนุษย์โดยมากมักจะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุการณ์หนัก ๆ เข้ามาในชีวิต ต้องอาศัยสถานการณ์นี้

(1) Detox ด้านคุณค่าแท้ คนไทยได้รับพิษการเสพคุณค่าเทียมสูง ต้องถอนพิษด้านนี้ให้ออกไป ให้รู้คุณค่าแท้ของชีวิต หรือประโยชนของสิ่งทั้งหลาย ในแงที่สนองความต่องการของชีวิตโดยตรง หรือที่มนุษยนำมาใชแกปญหาของตน เพื่อความดีงาม ความดำรงอยูดวยดีของชีวิต หรือเพื่อประโยชนสุขทั้งของตนเองและผูอื่น (พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตฺโต) :2555) ตามปัจจัย 4 คือ ทานอาหารที่มีประโยชน์ทางโภชนาการ สะอาด ปลอดภัย ทานในเวลาที่ควรทาน ทานเท่าที่ร่างกายต้องการเท่านั้น ไม่ทานสัตว์แปลกประหลาด ไม่ทานแบบพิสดารเครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้าอาภรณ์ใช้ปกปิดร่างกาย ป้องกันอันตรายจากดิน ฟ้า อากาศ แมลง สิ่งมีพิษทั้งหลาย นุ่งห่มอย่างมีความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เหมาะสมกับภูมิประเทศ ที่อยู่อาศัยก็ให้ถูกสุขลักษณะ ใช้ประโยชน์เต็มพื้นที่ บ้านคือสถานให้ความสุข สงบ พักผ่อน สบาย ไม่สร้างบ้านให้คนรับใช้อยู่และเอาไว้อวดฐานะ ยารักษาโรค รู้จักใช้ยาสามัญประจำบ้าน สมุนไพรใกล้ตัว รู้จักปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่กันและกัน และใส่ใจสุขภาพ ไม่ใช่ผลิตยาเพื่อทำกำไร

(2) Detox ด้านการศึกษา ถือได้ว่า มีความเป็นพิษค่อนข้างสูง การศึกษาต้องพัฒนาอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ให้มีคุณภาพ ศักยภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ ทุกองค์ความรู้ ทุกหลักวิชา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาชีวิตให้สูงขึ้น เจริญขึ้น ขับไล่ความเห็นแก่ตัวได้อย่างชะงัด ปลูกความเสียสละให้งอกงาม มีทั้งความรู้ควบคู่คุณธรรม ไม่ใช่การศึกษาหมาหางด้วน (พุทธทาสภิกขุ : 2522)

(3) Detox ด้านทัศนคติ ประเทศไทยมีความเป็นพิษทางทัศนคติสูง พิษหมั่นไส้และพิษคิดลบ (Negative Thinking) ตกค้าง พิษนี้กัดกร่อนชีวิตคนไทยมาหลายชั่วอายุคน ทั้งที่แต่เดิมคนไทยได้รับสมญานามว่า สยามเมืองยิ้ม (Land of Smile) หรือ แดนแห่งพระพุทธศาสนา (Land of Yellow Robe) หมายถึงประเทศสงบร่มเย็น ต้อง Detox ด้วยสาราณียธรรมและอปริหานิยธรรม ตั้งความสงบสุขร่มเย็นถ้วนหน้าเป็นเป้าหมาย (Goal Setting) ให้โอกาสคนมีปัญญาทำงาน ดึงคนมีความรู้เข้ามาพัฒนาประเทศ ดังที่พระปิยมหาราช รัชกาลที่ 5 ได้ทรงทำไว้ พึ่งพาตนเองให้มาก ดังที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงทำไว้

(4) Detox ด้านรังสรรค์ขุมปัญญา ประเทศไทยมีพิษขุมปัญญาตีบตัน ไม่ว่าจะเป็นความเจริญในด้านใด ๆ ไทยต้องไปรับมาจากต่างประเทศ ทั้งที่ประเทศของเรานั้นมีขุมปัญญาอันยิ่งใหญ่ ได้แก่ พระไตรปิฎก ภูมิปัญญาของโลกแห่งกัปป์นี้ไม่มีใครเกินพระปัญญาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอีกแล้ว ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ เทวดา มาร พรหม ใน 3 โลก ให้ปูพรมวิจัยพระไตรปิฎกแบบรังสรรค์นวัตกรรมออกมาใช้ในทุกมิติเพื่อพัฒนาประเทศนี้ อย่าให้พระไตรปิฎกเป็นเพียงคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ทางพระพุทธศาสนาใช้สำหรับกราบไหว้บูชา คำสอนของพระพุทธเจ้าจะมีอภินิหาริย์ก็ต่อเมื่อนำมาปฏิบัติ ปรับใช้ได้กับชีวิตทุกมิติ ที่เรียกว่า “อนุสาสนีปาฏิหาริย์”

(5) Detox ด้านกล้าคิด กล้าทำ สารตกค้างพิษในประเทศไทย คือ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำ กลัวถูกตำหนิ ถูกเอาโทษ กลัวว่า ล้ำหน้า กลัวมันเก่ง เพราะถ้าเก่ง เกรงว่าคนไทยไม่เชื่อฟัง ใครคิดจะทำอะไรด้วยตนเองไม่ได้ ต้องรายงานก่อน ขออนุญาตก่อน รอผู้ใหญ่ก่อน รอเห็นชอบก่อน มุ่งแต่เอาผิด ไม่เอาถูก เขียนระเบียบบอนไซความสามารถคนไทยด้วยกัน พิษในตัวประเทศด้านนี้มีสูง ต้อง Detox ให้เป็นกล้าคิด กล้าทำ ใครทำได้ให้มารับเหรียญอัจฉริยะ ส่งเสริมให้พัฒนาความสามารถเพื่อความเป็นเลิศ ทั้งสองด้านคือ ความรู้และ

ความประพฤติ คนไทยมีเชื้อสายมาจากคนหลายเผ่าพันธุ์ แต่ละเผ่าพันธุ์จะมีความโดดเด่นของตนเอง ส่งเสริมให้แต่ยีนส์ของเผ่าพันธุ์นั้น ๆ แสดงศักยภาพของตนออกมาให้ได้ ภายใต้หลักการที่ว่า “ภูมิปัญญาไทย รับใช้โลก”

ทางเลือก และทางรอดที่แสดงมา เป็นไปทั้งระบบ เพียงแต่อาศัยจังหวะและโอกาสที่ประเทศได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ไวรัสระบาดครั้งนี้มาสร้างทางรอดให้คนไทย ศึกษาได้จากแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 14 ผลกระทบจากสถานการณ์ไวรัสระบาดครั้งนี้มาสร้างทางรอดให้คนไทย ที่มา สุวิญ รักสัตย์ : 2563

บทสรุป

จากพฤติกรรมวงจรชีวิตหนูมาสู่การเรียนรู้ปรับตัวของมนุษย์ อาศัยสถานการณ์ COVID-19 จนได้เวลา Detox ประเทศไทย สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่าน่าจะให้บทเรียนแก่มนุษย์ มนุษย์ต้องหันกลับมาทบทวนตนเองกันได้แล้ว มิฉะนั้น ธรรมชาติก็จะลงโทษ ธรรมชาติไม่ใช่สิ่งที่ต้องพิชิตเอาชนะ แต่ธรรมชาติเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และปรับสมดุล เหตุปัจจัยที่เรียกว่า ปัจจยการ เป็นรากฐานของธรรมชาติ มีความจำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้ให้ชัดแจ้ง ทฤษฎีห่วงโซ่อาหาร ทฤษฎีสัมพัทธภาพเชิงนิเวศ แนวคิดหมู่บ้านโลก (Global Village) หรือ บ้านของฉัน (My Gaia) เป็นเรื่องที่มนุษย์ต้องศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อการดำรงอยู่บนโลกได้อย่างรอด ปลอดภัย โลกต้องได้รับการปกป้องคุ้มครอง ได้รับการรังสรรค์ให้โลกให้น่าอยู่มากกว่านี้ แม้ว่าโลกจะต้องเสื่อมสลายไปตามกาล แต่ถ้ามนุษย์รู้จักเรียนรู้โลกให้เข้าใจและรู้จักรักโลกดุจดังรักชีวิตของตนเองก็จะเป็นทางเลือกจนสามารถอยู่รอดได้ บัดนี้ พึงใช้โอกาสการแพร่ระบาดของ COVID-19 มาสร้างความเข้าใจรากฐานของสาเหตุ และร่วมมือกันรักษาโลกไว้ มาช่วยกันทำโลกนี้ให้เป็นมรดกอันมีค่าแก่ลูกหลานในอนาคตกาล ไม่ทิ้งโลกที่เป็นมรดกพิษไว้ให้พวกเขา

สำหรับประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของชีวิต ชาวพุทธต้องรู้จักนำหลักพุทธธรรมในพระไตรปิฎกมาใช้ในทุกมิติ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งชีวิต หลักคำสอนก็มีไว้สำหรับการดำรงชีวิตอย่างแท้จริง มิใช่มีไว้ให้เป็นพิษทางความรู้ หรือมีไว้เป็นเพียงเครื่องประดับหิ้งบูชา หรือมีไว้เป็นเพียงฉลากยาสำหรับอ่าน แต่มีไว้สำหรับใช้เป็นสารตั้งต้น Detox ประเทศ มีไว้เพื่อให้รู้จักอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล มีไว้สร้างภูมิปัญญาป้องกันเชื้อไวรัสทั้งหลายในโลก ไวรัส COVID-19 เป็นเพียงแค่กรณีตัวอย่าง ยึดหลักอริยสัจ ๔ มาปรับใช้ เสริมสร้างพลังใจให้มีศรัทธาและปัญญา เมื่อถูกลูกศรแรกยิงเข้าทางกาย ก็ต้องไม่ให้ลูกศรดอกที่สองยิงซ้ำเข้า

ไปทางใจ “ธัมโม กุโลกปตนา ตทธาริธารี” ธรรมย่อมรักษาผู้ปฏิบัติธรรมไม่ให้ได้รับความทุกข์ เดือดร้อน “ธัมโม หเว รักขติ ธัมมจาริง” ธรรมย่อมรักษาผู้ทำคุณความดี “ธัมโม สุจิณโณ สุขมวาหติ” คุณความดีที่ผู้ประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรมแล้ว ย่อมนำมาซึ่งความสงบสุข

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. (2563). **รายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทย.** ที่มา http://air4thai.pcd.go.th/webV2/station.php?station=57t (เข้าเมื่อ 22 มีนาคม 2563)

ไทยรัฐออนไลน์. (2560). **ย้อนรอยคดีโจนส์ ทาวน์ ศรัทธา สร้างโศกนาฏกรรม ฆ่าตัวตายหมู่ 909 ศพ 4 มี.ค. 2560 05:30 น.** ที่มา Thairath.co.th/content/873322 (เข้าเมื่อ 24 มีนาคม 2563)

พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตฺโต). (2555). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย.**

พุทธทาสภิกขุ. (2522). **ธรรมะในฐานะสิ่งที่หายไปจากระบบการศึกษา**

รักพงษ์. (2552). **Surrogates ชีวิตคือการเดินทาง ร่างกายคือที่อยู่อาศัย (ชั่วคราว).** ที่มา http://oknation.ationtv. tv/blog/rukpong/2009/11/07/entry-1 (เข้าเมื่อ 24 มีนาคม 2563)

โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ ศูนย์ป้องกันการฆ่าตัวตายระดับชาติ. (2563). **สถิติการฆ่าตัวตายในประเทศไทย.** ที่มา www.google.co.th/search?q=สถิติการฆ่าตัวตาย. (เข้าเมื่อ 22 มีนาคม 2563)

สถาบันมะเร็งแห่งชาติ (National Cancer Institute). **สถิติผู้ป่วยด้วยโรคมะเร็ง.** ที่มา https://www.voathai.com/a/growing-global-cancer-crisis-2018/4571296.html (เข้าเมื่อ 22 มีนาคม 2563)

สมเจตน์ ทิณพงศ์ (2559) **ถึงตนในอนาคต**

อนันตชัย จินดาวัฒน์. (2556). **ประวัติศาสตร์โลก (ฉบับสมบูรณ์).** กรุงเทพฯ : ยิบซีกรุ๊ป.

Catdumb.tv. (2019). **การฝังศพและการรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสอีโบล่าที่แทนซาเนีย.** ที่มา https://www.catdumb.tv/who-accused-tanzania-378/. (เข้าเมื่อ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๓)

MARKETING OOPS! (2563). COVID-19’ **ปฏิรูปการศึกษาทั่วโลก.** ที่มา https://www.marketingoops.com/exclusive/business-case/covid-19-reinvent-global-education-system-with-educational-technology/ (เข้าเมื่อ 24 มีนาคม 2563)

PPTV Online. (2559). **สถานการณ์โรคมะเร็งในประเทศไทย.** ที่มา https://www.pptvhd36.com/news/41359. (เข้าเมื่อ 22 มีนาคม 2563)

Thailand Convention & Exhibition Bureau (TCEB) (2563). **มิติเทคโนโลยี การประชุมผ่าน Hologram Technology.** ที่มา intelligence.businesseventsthailand.com/en/blog/future-meeting-in-thailand (เข้าเมื่อ 22 มีนาคม 2563)

The Standard Stand up for the people. (2561). **สถิติการฆ่าตัวตาย.** ที่มา https://thestandard.co/thai-people-commit-suicide-on-average-12-cases-per-day/ (เข้าเมื่อ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๓)

เว็บไซต์

www.bdms.co.th สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

กรุงเทพธุรกิจ https://www.bangkokbiznews.com ข้อมูล ณ วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2563

Thai PBS ข่าวไทยพีบีเอส วันจันทร์ที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2563 ที่มา https://www.thaipbs.or.th /home

http://newenergynews.blogspot.com/2 0 1 5 / 0 9 / climate-change-could-speed-robots-rise.html สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

https://adaymagazine.com/history-of-pandemics/สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

ศูนย์ป้องกันการฆ่าตัวตายระดับชาติ กรมอนามัย, https://suicide.dmh.go.th/สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

มติชน https://www.matichon.co.th/ สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563

https://www.catdumb.tv/who-accused-tanzania-378/สืบค้น16 มีนาคม พ.ศ. 2563